

Stockholm 2025-05-20

Finansdepartementet
Dnr: FI 2025/00415

Sveriges hembygdsförbunds yttrande över SOU 2025:20: Kommunal anslutning till Utbetalningsmyndighetens verksamhet

Sveriges hembygdsförbund, SHF, välkomnar utredningens ambition att motverka felaktiga välfärdsbrottslighet och felaktiga utbetalningar. Vi delar uppfattningen att stat, kommun och region behöver utbyta information för att förhindra missbruk av välfärdssystemet och organiserad brottslighet.

Som riksförbund för drygt 2 000 lokala föreningar över hela Sverige med det gemensamma ändamålet att dokumentera, bevara och förmedla kunskap om kulturarvet, är vi angelägna om en tillitsfull relation med det offentliga på alla nivåer. Då verksamheten är helt beroende av ideella insatser är det viktigt att det skattefinansierade stöd som kan ges i form av bidrag har en bred acceptans hos allmänheten.

Det ligger samtidigt i det lokala föreningslivets natur att aktiva medlemmar är icke stadigvarande ideellt arbetande lekmän som engageras av ändamålet med verksamheten. Alla åtgärder som syftar till att stävja missbruk av bidrag måste därför utformas på ett sätt som inte medför en oproportionerlig administrativ börda. Risken är annars att vi riskerar människors vilja att bidra med sitt engagemang, något som hela samhället förlorar på.

Vi kan konstatera att föreliggande utredningsbetänkande här behöver ses i ett sammanhang av andra åtgärder som regeringen tagit med påverkan på föreningslivet och det civila samhället och som under senare år resulterat i en ökad administrativa börda för föreningsaktiva. Vi vill varna för att detta i förlängningen får strukturell betydelse för det svenska föreningslivet där små helt ideellt baserade föreningar slås ut medan andra verksamheter professionaliseras för att kunna hantera den byråkratiska bördan. För vår organisation vore det förödande.

Mot bakgrund av ovanstående anser vi i likhet med det som Studieförbundet Vuxenskolan för fram i sitt yttrande, att regeringen behöver göra en samlad risk- och väsentlighetsbedömning kring de olika förslag som läggs fram med påverkan på det fria föreningslivet. Ytterst är det en fråga om balans mellan det offentliga och det civila samhället som är hållbar i demokratiskt hänseende.

Det är inte möjligt eller eftersträvänsvärt att försöka bygga bort behovet av tillit mellan bidragsgivare och föreningsliv. Det behövs snarare incitament för ökad samverkan mellan parterna. Trots förekomsten av missbruk av den ideella föreningsformen i syfte att tillskans

sig offentliga medel, är vi trygga med förvisningen att det stora flertalet ideella föreningar är angelägna om att hantera offentliga medel på ett ansvarsfullt sätt och också gör det efter bästa förmåga, trots att det blivit alltmer komplicerat över tid att söka, erhålla och redovisa bidrag.

Med ovanstående instämmer SHF i det yttrande som lämnats av Studieförbundet Vuxenskolan och Studieförbunden i samverkan.

För Sveriges hembygdsförbund

Jan Nordwall
Generalsekreterare